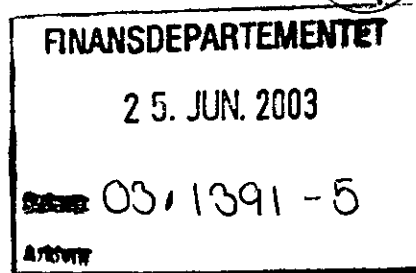

Finansdepartementet
Økonomiavdelingen
Pb. 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 031391 Ø AF

Vår ref.: KS

Oslo 23.06.03

Innstilling fra ekspertutvalg for konkurranseutsatt sektor - høring

Sparebankforeningen viser til departementets brev av 11.4.2003 om ovennevnte.

Konkurranseutsatt sektor er av stor betydning for norsk økonomi. Gjennom denne sektoren sikres Norge valutainntekter. Undersøkelser viser også at konkurranseutsatt sektor er innovativ og framtidsrettet, og således har store ringvirkninger for andre næringer. Vi er imidlertid inneforstått med at økt bruk av oljeinntekter vil føre til mindre sysselsetting i konkurranseutsatt sektor. For rask nedbygging av konkurranseutsatt sektor gir betydelige strukturproblemer i økonomien vår, som det kan ta svært lang tid å rette opp.

Sparebankforeningen mener derfor, i likhet med utvalget, at en bør forsøke å legge opp en økonomisk politikk som bidrar til at nedbyggingen av konkurranseutsatt sektor ikke går for raskt.

Utvalget har anslått at industrisysselsettingen fra år 2001 til år 2010 vil bli redusert med 26 000, og at en mindre del kan knyttes til økt bruk av oljeinntekter. Sparebankforeningen vil understreke den store usikkerheten som ligger i slike beregninger. Foreningen mener den utviklingen vi har sett i det siste kan føre til at utviklingen blir langt mer dramatisk enn dette. Den økonomiske integreringen mellom Øst og Vest-Europa forsterker konkurransen vesentlig. Arbeidstyrken i disse landene er velutdannet og lønningene er vesentlig lavere enn hos oss. Terskelen bedriftene har for å flytte produksjonen ut ser også ut til å være relativt lav. Fra 4. kvartal 2001 til 4. kvartal 2002 forsvant 7 600 arbeidsplasser bare innenfor industrien. Arbeidsledigheten har økt betydelig i samme periode, særlig innenfor industrien.

Den utviklingen vi nå er inne i bør etter utvalgets mening derfor snus, eller i hvert fall begrenses. Industrien bygges ned for sterkt og for raskt. Denne konklusjonen fra ekspertutvalget er ikke oppsiktsvekkende. Dette har mange, bl.a. Sparebankforeningen, framhevet lenge. Foreningen vil understreke at denne utviklingen kan være vanskelig å reversere, og at resultatet blir varige strukturproblemer i norsk økonomi.

Foreningen mener utvalgets innstilling i stor grad framstår som en gjenreiseing av solidaritetsalternativet fra 1990-tallet. Den gang var det vellykket. Nå som moderate lønnsoppgjør synes enda viktigere er det kanskje ikke mindre fornuftig. Spørsmålet er om dette er realistisk og gjennomførbart i dag.

Helt sentralt står lønnsdannelsen. Foreningen deler her utvalgets vurderinger:

- Lønnsfastsettelsen må realisere en nominell lønnsvekst som er mer på linje med utviklingen hos handelspartnerne.
- Lønnsfastsettelsen må sikre tilstrekkelig makrokoordinering selv for lave ledighetsnivåer.
- Lønnsfastsettelsen må sikre tilstrekkelig lokal og geografisk fleksibilitet slik at hensynet til omstilling og effektivitet i den enkelte virksomhet blir ivaretatt.

Lønnsforhandlinger ligger imidlertid utenfor foreningens virkeområde. Foreningen vil understreke betydningen av at konkurranseutsatt sektor må være lønnsledende, og at alle lønnstakergrupper må ta del i dette. Når lederne tar ut vesentlig høyere lønnstillegg, er det vanskelig å få store arbeidstakergrupper til å vise måtehold. Et velfungerende system for lønnsdannelse er kjennetegnet ved at det over tid bidrar til å holde arbeidsledigheten lav og yrkesdeltakelsen høy. Foreningen vil i den forbindelse vise til studier som viser at ledigheten er klart lavere i land med koordinert lønnsfastsettelse enn i land der lønnsfastsettelsen er på bransjenivå eller bedriftsnivå. Mye tyder på at vi i Norge de senere årene har hatt lønnsfastsettelse på alle disse nivåene. Det gir økt lønnsvekst, svekket konkurransevne og tiltakende ledighet. Utfordringen for partene i arbeidslivet blir derfor å sikre makrokoordineringen i lønnsdannelsen i årene framover. Årets lønnsoppgjør tyder at det er mulig. Spørsmålet er om man klarer å videreføre det når ledigheten flater ut eller avtar.

Foreningen deler også utvalgets syn på pengepolitikken. Foreningen har tidligere tatt til orde for at kronkursen bør tillegges sterkere vekt i utformingen av pengepolitikken enn det vi så i år 2002. Sterk kronkurs over lengre tid har betydelige realøkonomiske kostnader for konkurranseutsatt sektor, og etter hvert også for økonomien som helhet.

Foreningen deler for øvrig utvalgets hovedkonklusjoner, men med tre viktige unntak:

1. Utvalget advarer mot selektive tiltak rettet mot enkelt næringer eller investeringer. Foreningen deler i hovedsak utvalgets oppfatning og de bakenforliggende prinsipper på dette punkt. Foreningen vil imidlertid fremheve at det med Norges meget åpne økonomi er helt nødvendig å se våre rammebetingelser og konsekvensene for det konkurranseutsatte næringsliv i en europeisk sammenheng. Landets utvikling er avhengig av at vi kan beholde og videreutvikle et konkurransedyktig næringsliv hvor de samlede rammevilkår fremmer, og ikke hemmer lokalisering i Norge. Dette hensynet vil kunne innebære at det må foretas tilpasninger for særskilt viktige konkurranseutsatte enkelt næringer som nyter vesentlig bedre rammevilkår i andre europeiske land. I denne vektleggingen må hensynet til konkurranseutsatt næringsliv og arbeidsplasser i distriktene veie særlig tungt.

2. Utvalget fremhever at handlingsregelen må følges opp av hensynet til konkurranseutsatt industri. Foreningen stiller store spørsmålsteget ved handlingsregelen som rettesnor for finanspolitikken.

Et relevant spørsmål synes å være hvor viktig en slik regel er når variasjonen i avkastningen på fondet er så stor, og når det synes å være denne avkastningen og ikke de årlige uttak som vil bli bestemmende for fondets størrelse. Da statsbudsjettet for 2002 ble presentert høsten 2001, ble petroleumsfondet anslått til 861 milliarder kroner ved utgangen av 2002. På grunn av svak avkastning i internasjonale finansmarkeder og styrket norsk krone, ble det faktiske tallet 605 milliarder kroner.

Det andre spørsmålet er om det er fornuftig økonomisk politikk å nøye seg med å la den automatiske finanspolitiske stabilisator virke, eller om det i perioder kan være behov for en mer aktiv finanspolitikk. Utfordringen blir da å holde igjen i gode tider. Det klarte man enkelte år på 1990- tallet, men etter hvert som oljeformuen har blitt synlig gjennom petroleumsfondet har dette vist seg å være vanskelig. Det er også helt sentralt at mer aktiv finanspolitikk ikke gir seg utslag i økte lønninger i offentlig sektor. Det unngås dersom konkurranseutsatt sektor fortsatt setter rammene for oppgjørene i offentlig og privat sektor for øvrig. Handlingsregelen er etter foreningens syn kanskje ikke den beste finanspolitiske løsningen, slik mange ser ut til å tro.

3. Opptjente pensjonsrettigheter i folketrygden er formidable, og vi er ikke så rike som vi tror. En pensjonsreform kan således være en løsning for å lette utgiftspresset i finanspolitikken når konjunktorene bedrer seg. Sparebankforeningen mener det av mange årsaker er behov for en vidtgående pensjonsreform her i landet. Foreningen viser i denne sammenheng til fellesuttalelsen mellom Sparebankforeningen og FNH til NOU (1998:10) - Fondering av folketrygden?

Utvalget understreker at en pensjonsreform må støtte opp under at valutainntektene fra oljevirkksomheten i all hovedsak plasseres i utenlandsk valuta. Foreningen mener deler av pensjonsmidlene bør kunne plasseres innenlands. Bankene låner i dag store beløp i utlandet. Det blir da et paradoks at alle oljeinntektene skal plasseres utenlands. Virkningene på norsk økonomi kan heller ikke bli så alvorlige, fordi økonomien vår allerede tilføres midler, men på en tungvint måte. Gjennom en pensjonsreform kan man også bedre balansen mellom offentlig og privat sparing, og på den måten sikre investeringer og nødvendig kapital til konkurranseutsatt sektor i årene framover.

Med vennlig hilsen
Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Adm.dir

Karl Seip
Ass.dir